

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem n. dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hštv. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za okusnilla se plačuje od navadne vrstice, če se nat'eno enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

O razpravah v državnem zboru ni kaj veselega poročati. Levičarji zahtevajo zopet eno glasovanje po imenih za drugim, samo, da se ne obravnava o nobenem vladnem predlogu. Prišlo je vendar do razprave o zatožbi ministerskega predsednika Badenija pretečeni petek. Nemški narodnjaki so mu očitali, da je vlada krivično postopala pri nekem shodu v Hebu, ker je zbrala mnogo vojakov in policajev. Tožil je vlado poslanec Russ, za njim pa Funke, ki je zahteval, da mora priti minister Badeni na zatožno klop, da bo poslušal, kaj se mu očita. V ta namen zahteva Funke glasovanje, naj zbornica sklene, da pride v zbornico ministerski predsednik. Toda predsednik Abrahamovič noče pripustiti, da bi se o tem glasovalo. Radi tega nastane v zbornici tak hrup, da predsednik zapusti predsedniški stol, in seja je prenehala.

Crez blizu pol ure pride v zbornico grof Badeni in vihar se je polegel. Tožiti je pa začel ne toliko sedanje vlado, kakor poprejšnje liberalne vlade socijalni demokrat Kozakijevič, ki so zatirale prosto zborovanje. Omeniti bi bilo še enega glasovanja po imenih, namreč o tem, naj bi li bile obravnave o razpravah legitimacijskega odseka javne ali ne. Legitimacijski odsek ima preiskovati, ali so volitve državnih poslancev, zoper katere se je vložil ugovor, bile postavne ali ne. Socijalni demokrati so že v zadnjem zasedanju zahtevali, naj so te obravnave očitne za vse poslance. V zadnjem zasedanju pa je zbornica po večini glasov sklenila, da ne smejo biti te obravnave javne. Zdaj se je zopet stavil enak predlog. Z 130 glasovi proti 115 se je tudi zdaj izključila javnost teh obravnav.

Pristaviti pa moram, da so mnogoteri poslanci iz kršč. slovanske zveze želeli, naj bodo te obravnave javne. Vsaj se našim poslancem ne bo mogla očitati nobena nepostavnost pri volitvah. V našem klubu se je o tej zadevi posebič razpravljalo in glasovalo. Od navzočih poslancev jih je bilo 10 za javnost in 10 proti javnosti; predsednik, dr. Bulat, je nato odločil proti javnosti in tako so udje naše zveze tudi glasovali; nekateri pa so se glasovanja odtegnili. Tajnost obravnav v legitimacijskem odseku želijo Poljaki.

Vlada je predložila važen predlog zastran zavarovanja proti ognju. Deželam naj bi se dala pravica po vladnem predlogu, osnovati deželne zavarovalnice. Stvar je gotovo pomisleka vredna. Kajti mnoge zdajšnje zavarovalnice so obogatele in si nabrale silnih zakladov. Tako bi si nabrale lahko tudi dežele rezervne fondne in sicer na korist deželi in slednjč na korist davkoplačevalcem, če bi se vsi zavarovali pri deželni zavarovalnici.

Proračunski odsek je izvolil v predsednika Čeha

dr. Kramara, v prvega podpredsednika kranjskega bivšega Slovenca Švegelna in v drugega podpredsednika Poljaka grofa Pininskega, zapisnikarja tega odseka sta Slovenca dr. Gregorčič in dr. Krek. — V kakšni razmeri je večina zbornice proti vladi? Vse je nejasno in nedoločno. Kako misli vlada brez trdne pomoči večine državnega zbora dovršiti začasno pogodbo z Ogersko, nam je nejasno. Prav je imel slovenski poslanec dr. Šusteršič, ki se je izjavil: »Mi vlade ne moremo podpirati, če se ne ozira na naše želje.« Tako sodijo tudi drugi poslanci. Zadnji terek so se naveličali poslanci vseh strank praznega glasovanja, ni jih bilo niti več 100 v zbornici; seja se je morala skleniti. Druga seja je bila zvečer ob 6. uri, kjer je okoli polnoči prišlo do pretepa med nekaterimi poslanci. Fej jih bodi!

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

(Dalje.)

Za sodišči naj še omenimo beležništvo ali notarijat. Ravno nekaj čez polovico južnoštajarskih beležnikov je po krvi in po mišljenju Slovencev; drugi so odpadniki ali Nemci. Ti-le poslujejo seveda samo nemški; kdor pa misli, da »slovenski« beležniki slovenskim strankam pisma izdelujejo tudi »seveda« slovenski, moti se močno; pri nas, ki imamo le svojo stvar braniti, žalibog tiste vnetosti ni, kakor pri naših odpadnikih in Nemcih, ki nam, kar je našega, ropajo. Imamo, hvala Bogu, med beležniki može, ki se za mater Slovenijo vrlo potegujejo, ali mlačnih je med njimi tudi, le preveč. In ravno ti naši narodni stvari največ škodujejo. Vzemimo ljudi, ki so že malo zavedni; ti hodijo k njim, ker ti slujejo kot slovenski narodnjaki, dobivajo od njih pa nemška pisma. To mora pojem o slovenski ravnopravnosti, ki si ga kmečki človek sčasoma ustvarja, popolnoma spačiti in betvo narodne samozavesti podriti in uničiti. Zatorej prosimo in opominjamo gg. beležnike, ki se čutijo zadete, naj se, kadar stopi v pisarno slovenska stranka, narodne dolžnosti spominjajo; sicer bi bili prisiljeni, priti z imeni na dan.

Ljudstvu slovenskemu pa »Slov. Gospodar« pravi tako-le: Prvič je vsakemu Slovencu dolžnost, da v narodni stiski stori vse, kar pomore, da se narod reši pogina; torej le slovenska pisma. Drugič bi marsikaterega procesa ne bilo, ako bi se slovenska stranka in beležnik pogovorila slovenski, to je v tistem jeziku, ki ga stranka dobro ume, in ako bi se pismo sestavilo tudi v tem-le jeziku; čez leto in dan praviti: »Jaz sem notarju vse natanko povedal, ali on je drugače zapisal; kar mi je nemški prebral, pa nisem umel«, je prazno; po toči zvoniti, ne pomaga nič. Slovenec! Kadar potrebuješ notarja, pojdi torej k pravemu, poštenemu Slovencu, ki se

s teboj posvetuje slovenski in ti tudi pismo napiše slovenski; Nemce in nemškutarje pa pusti pri miru! Če v svojem okraju slovenskega beležnika nimaš, pojdi v bližnji okraj; pri vsakem notarju si smeš dati delati pisma. Sprejmi pa še pri tej priliki od starega in izkušenega »Slov. Gosp.« drug zlat svet: Ne podpiši, oziroma ne podkrižaj nikjer nobenega pisma, ki ni slovensko; odkloni ga, rekoč, da ga kot Slovenec ne umeš. Niti živa duša, niti zakon te ne more prisiliti, da podpišeš, česar ne umeš. —

Izmed denarnih uradov je vam, dragi Slovenci, pač najbolje znana davkarija. Kako težko, kako hudo je, prihraniti si davčne goldinarje, če ni krajcarjev za sol! In vendar Slovenec pri vsej svoji revščini cesarju davka ni odrekal še nikdar, ampak zvesto, če tudi s krvavimi rokami, ga je odšteval do današnjega dne. Jesen je; otroci bodo kmalu zopet morali v šolo; a bosi so, in tudi skozi suknjico, ki se je krp že noče več prav prijeti, povleka krivec. Oh hudo je, če gre mrzdo do kostij! »Ali huje je, če nam zarubijo »belko«, jedino kravo«, si misli oče, poišče vse prihranjene krajcarje ter je zanese v davkarijo, da je za prihodnjo četrt leta »brez skrbi«. V uradu hoče gospodiču razložiti, koliko je zmožel, ali ta se na njega obregne: »I veršé niks bindiš.« Lačnemu biti, je hudo, hudo je prezebati, ali najhuje je, če se v potrto dušo dregne neusmiljeno in krivično, da rani to, kar je tako ljubo, tako drago. Oh, kako to skeli! Uradniku pa se zaradi take surovosti ne zgodi nič, in on tudi dobro ve, da se nima nič bati, saj vidi, da se minister pri nastavljanju uradnikov za slovenske okraje na jezik ljudstva ne ozira nič, in saj čuti veter, ki piše od zgoraj. Nadrobneje opisovati narodne razmere pri naših davkarskih uradih, zdi se nam nepotrebno, če rečemo, da so približno takšne, kakor pri sodiščih. Ali dolžnost nam nalaga izpregovoriti par besed v opomin, Slovenec! Ne daj se preplašiti, kadar te nemški ali nemškutarski uradnik ne razume oziroma razumeti noče; ostani pri svoji slovensčini, uradnik jo mora znati; če pa je noče, pa naj gre; kajti on je za tebe tukaj, ne pa ti za njega. Če bi vse ljudstvo v tem bilo trdno, začeli bi nemškutarji zopet slovenski govoriti, in Nemce bi minister končno moral djati na Nemško, naše sinove pa, ki se morajo sedaj na Nemškem »hladiti«, pošiljati v domači kraj. Zahtevaj tudi slovensko davčno knjižico, slovenska potrdila in slovenske tiskovine sploh. Kadar ti uradnik porine tje kaj čisto nemškega, daj mu to nazaj, rekoč, da hočeš imeti slovensko pismo, ker nemškega kot Slovenec ne umeš.

Jeden urad še hočemo omeniti, to je pošta. Duha je taistega, kakor drugi uradi; kajti uradnik je takšen, kakoršen je minister, minister pa takšen, kakoršen ministerski predsednik. Riba smrdi pri glavi. Koliko naših pošt ima na pr. dvojezičen pečat, dvojezično izvesko? Minister je na pritožbo poslanca viteza Berkasa moral obljubiti, da se bo dal napraviti dvojezični pečat, kadar se stari obrabi, povesod, kjer se zahteva. Slovenci, zahtevajte ga torej! Dokler na Dunaju ne bodo videli, da se pri nas ljudstvo jame gibati, da se ljudstvo začenja potegovati za svoje pravice, nam Slovencem solnce ne bo zasijalo. Če vlada vidi, da poslanec govori le iz sebe, kadar kako željo izusti, bila je beseda zastoj. Vsak narod si je moral pravice, kolikor jih ima, sam priboriti. Tako je bilo, tako je in tako bode tudi v prihodnje. Če dvojezičnih pečatov ne zahtevamo (da ostanemo pri tem primeru), bode s tem vlada dobila prepričanje, da nam za narodnost ni mar, in da torej tudi ne maramo biti slovenski narod. V tem slučaju ima celo prav, da nas germanizuje. Iz tega primera pa tudi vidimo, da imajo v narodni politiki stvari, ki se

nam zdé malenkostne, velepomenljive in velike nasledke. Kakor v veri, tako je tudi v narodnosti polovičarstvo in mlačnost pogin. Naslove na pismih in drugih pošiljavah pišite od prve do zadnje besede slovenski, pa natančno, in pristavljajte pri manj znanem kraju bližnji veči, znani kraj, krajevna imena pa devajte v imenovalnik; tako-le: »N. spr. gospod N. N., posestnik Rakovec. Pošta: Vitanje.« Mnogi mislijo, da so, če slovenskemu naslovu pridenejo nemško krajevno ime v oklepaju, storili narodno dolžnost. To pa je smešno! Uradnik se za osebno ime in za razne pridevke itak ne briga, ampak gleda le na krajevno ime; če pa je to v nemškem jeziku pristavljeno, mu slovenski znati ni treba. In mi vendar hočemo dognati, da bodo pri nas uradniki slovenski znali in slovenski poslovali. Če je naslov slovenski, imaš pravico zahtevati slovenski receptis; zahtevaj ga! V prodajalnicah zahtevaj slovenske (dvojezične) dopisnice, slovenske poštne nakaznice in sprejemnice, skratka slovenske tiskovine.

Končamo z uradi. Videli smo, da skoro vse uradništvo od najnižjega do najvišjega deluje v kljub osnovnim in drugim zakonom in v kljub ukazom javno, vztrajno in z vso močjo na to, da nas ponemči, poprusi. Za nas Slovence sta namreč zakon in izvršitev zakona čisto različni stvari. Ko bi se nam Slovencem v narodnem oziru obstoječi zakoni izvrševali in sicer s tisto vztrajnostjo, s katero se ne izvršujejo, bi vsaka besedica pritožbe bila laž; tako pa vse svoje življenje imamo biti najljutejši boj za narodne pravice. »Čudno to«, bo marsikteri rekel, »zakoni se izdajajo za Slovence, izvrševati pa se ne smejo, ampak ravno nasprotno se mora delati!« Zares čudno je to, ali kar je, je. Prepričani smo, da se bo to vsej državi nekdanj strašno maščevalo; kajti ne le da nam Slovencem mora giniti spoštovanje do zakonov, ampak tudi drugim narodom, kakor na pr. Nemcem, ker vsak dan vidijo, da se po zakonih, ki bi vsakemu državljanu morali biti sveti, tepta z nogami kakor po cunji na cesti. Kadar pa v državi spoštovanja do zakonov več ni, mora država razpasti. Ni bil naš namen, priti do tega zaključka, ker vemo, da se naš list na unem mestu, na katero bi bile naše besede v prvi vrsti obrnjene, ne čita; ali skrb za obstanek Avstrije nas je premagala.

Uradništvo je torej naš silen sovražnik. Zaradi tega pa bodi naš trden cilj, doseči, da si bomo na naši zemlji zakone izvrševali sami. Več zakonov v oziru na narodne pravice ne trebamo, dosti jih je, ali izvrševati jih nam ne smejo drugi, ki nam želijo narodni pogin. Dotle, da se nam ne izpolni, kar smo zahtevali na vseslovenskem shodu, in kar bi še vrh tega bilo nam potrebno, pa potegujmo se uradništvu nasproti žilavo za svoje narodne pravice. Ne odnehajmo! Če se komur noče dati pravica, naj to takoj natanko poroči jednemu ali drugemu naših gg. državnih poslancev, ali naj mu to pove pri volilskem shodu, ali pa naj objavi v »Slovenskem Gospodarju«, ali »Domovini«, ali v »Südsteirische Post«. Zadnji čas je, da se vzdramimo, in vsak na delo! Sicer je po nas. Če smo složni in neutrudni, pa nam mora zasijati zarja srečnejšega dne.

Cerkvene zadeve.

Tej poslednji želji ustanovnika se je po smrti Marije Ane pl. Wintershofen leta 1713. natanko ustreglo. Cerkvica sv. Jožefa je dobila dva vinograda na Košaku, potem dva velika, gorne prosta vinograda na Gačniku*) in tamošnjega podložnika Zupaniča z dvema travnikoma.

*) Ne tri, kakor ima vsled pomote »Slov. Gosp.« na strani